

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ДОЦІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування екологічно доцільної поведінки як невід'ємної складової частини екологізації сучасної дошкільної освіти є головним викликом часу. Аналіз методологічних напрацювань у дослідженнях, присвячених професійній підготовці у виші, виявив, що концептуальні засади мають відповідати певним ustalеним вимогам. Одна з таких вимог – ураховувати закономірності та принципи фахової підготовки. У статті розкрито базові закономірності, що висвітлюють стійкі, об'єктивні, суттєві зв'язки між компонентами процесу професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників. Зосереджено увагу і на тих закономірностях професійної підготовки, що розкривають специфіку досліджуваної нами теми.

Знання й опертя на вказані закономірності закладає вектор та системотворчі орієнтири розроблення принципів (розрахунків) щодо забезпечення оптимальності й ефективності процесу професійної підготовки (загальнопедагогічні – цілеспрямованості, гуманізації, екологізації, системності, науковості, безперервності, інтегративності, варіативності та гнучкості, інноваційності, принцип практичного спрямування; специфічні – принцип етичної й естетично-емоційної вимірності, діалогізації освітньої взаємодії, урахування краєзнавчого та регіонального компонентів, принцип спрямування від професійних очікувань до успіхів і досягнень усіх майбутніх фахівців дошкільної освіти в окресленому аспекті еколого-педагогічної діяльності).

Зроблено висновок, що процес професійної підготовки студентів до виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників буде ефективним та результативним за умови врахування базових і специфічних закономірностей, що висвітлюють стійкі, об'єктивні, суттєві зв'язки між його компонентами.

Ключові слова: екологічно доцільна поведінка, професійна підготовка, діти дошкільного віку, закономірність, принцип.

В умовах парадигми сталого розвитку суспільства набуває гостроти проблема формування екологічно освіченої гуманної особистості педагога, для якого екологічно свідомо поведінка у природному середовищі, природозбережувальні знання, уміння та навички є привласненими ціннісними орієнтирами особистої та професійної життєдіяльності. Повною мірою це стосується й еколого-педагогічної підготовки майбутніх вихователів, які є відповідальними за виховання екологічної культури дошкільників.

Формування екологічно доцільної поведінки як невід'ємної складової частини екологізації сучасної дошкільної освіти є головним викликом часу. Водночас вихователь здійснює й еколого-просвітницьку діяльність у роботі з батьками вихованців, педагогічним колективом дошкільного закладу і найближчим соціумом. Опанування вмінь еколого-педагогічної діяльності, зокрема виховання еколого-доцільної поведінки, дає вихователю можливості вдосконалювати взаємодію дитини із природним довкіллям, підтримувати та стимулювати інтерес і потребу любити та цінувати кожний природний об'єкт, піклуватися та дбати про нього, загалом формувати природничо-екологічну компетентність, здатність до екологічно відповідальної поведінки у будь-яких ситуаціях життєдіяльності.

Підкреслимо, що загальна мета еколого-педагогічної підготовки майбутніх вихователів, у просторі реалізації якої досягається конкретна мета нашого дослідження, визначена настановами нормативних і програмних документів (закони України “Про вищу освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Національна доктрина розвитку освіти в Україні”, “Концепція екологічної освіти України”, Базовий компонент дошкільної освіти), ідеями сталого розвитку суспільства, соціально-економічними умовами життя країни, передбачає вона формування екологічно активної особистості студента, рівень професійної компетентності якого має бути досить високим; розвиток системи особистісно-професійних якостей майбутнього фахівця, зокрема й екологічної свідомості, екологічного мислення, екологічної поведінки, еколого-професійної відповідальності; формування мотивації у студентів до вдосконалення екологічного способу особистого буття і професійної діяльності у процесі здійснення збалансованої професійно-педагогічної й еко-гуманістичної теоретико-практичної підготовки майбутніх вихователів. Нині становлення екологічно доцільних відношень людини, суспільства і природи суб'єктно-етичного типу багато в чому залежить від розвитку екологічної компоненти професійної підготовки майбутніх фахівців.

Процес професійної підготовки студентів до виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників буде ефективним та результативним за умови врахування базових і специфічних закономірностей, що висвітлюють стійкі, об'єктивні, суттєві зв'язки між його компонентами.

На закономірності та принципи екологізації професійної освіти, еколого-педагогічної підготовки, зокрема й майбутніх вихователів, знаходимо посилення або теоретичне обґрунтування, залежно від дослідницької позиції авторів, у деяких наукових доробках (Н. Андреева, А. Варениченко, О. Головка, О. Гончарова, Ю. Гришаєва, С. Дерябо, Н. Міськова, Н. Пустовіт, О. Рогова, С. Совгіра, В. Ясвін) [1; 2; 4; 5].

Базовими закономірностями ми виокремлюємо такі:

– взаємозв'язок екологізації, гуманізації і технологізації процесу професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до формування екологічно доцільної поведінки, що знаходить висвітлення у навчально-методичному забезпеченні, інтеграції навчальних дисциплін, організаційних заходах, педагогічному та технологічному супроводі;

– єдність та взаємозумовленість мети, змісту, технологій, форм, методів, системи контролю й оцінки результатів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців до формування екологічно доцільної поведінки;

– гнучкість та варіативність процесу професійної підготовки, що створює умови для більш повної та якісної реалізації особистісно-професійного потенціалу кожного студента на всіх етапах навчання;

– залежність результативності підготовки від стимулювання й мотивації студентів до еколого-педагогічної діяльності у відповідному напрямі, урахування їхніх індивідуальних запитів та досвіду;

– зумовленість і залежність результативної підготовки студентів до формування екологічно доцільної поведінки дошкільників від їх активного залучення до сучасних екологічних та еколого-педагогічних практик різного спрямування та форм на відповідних етапах навчання;

– взаємозумовленість та взаємозалежність професійної підготовки від створення та функціонування розвивального еколого-освітнього середовища.

Наявна наукова та дослідницька база дозволяє зосередити увагу і на тих закономірностях професійної підготовки, що розкривають специфіку досліджуваної нами теми, її еколого-педагогічної спрямованості та визначаються межами пошуку:

– залежність якості професійної підготовки студентів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку від системної інтеграції (міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків) еколого-педагогічної компоненти фахових дисциплін;

– залежність ефективності формування готовності до виховання екологічно доцільної поведінки дітей-дошкільників у процесі професійної підготовки від консонантного використання сучасних інноваційних технологій, зорієнтованих переважно на актуалізацію практично-діяльничої та поведінкової складових частин;

– єдність та взаємозумовленість способів життя, поведінки й відповідної діяльності в контексті вимог екоцентричної парадигми суб'єктів освітнього процесу (студенти, викладачі, діти) у режимі реального часу, реальних умов та обставин.

У формулюванні останньої спеціальної закономірності виходимо з наукових розвідок педагогічної філософії, оскільки її положення є близькими до предмета дослідження, особливо до розуміння екологічно доцільної поведінки як способу життєдіяльності особистості, точніше як характеристики її якості (еко-моральна категорія) [3, с. 43–52]. Як зазначають автори, ідеться не про філософську науку, а про мудрість розуміння життя та способи його збереження, розвиток і зміцнення всіма без винятку суб'єктами освітнього процесу, про те, як кожен із них розуміє життя й відповідно буде його. Тобто це системотворче начало має стосуватися і життя у природному оточенні на підставі екоцентричного світогляду.

Означені закономірності визначають характер перебігу процесу професійної підготовки студентів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку.

Процес професійної підготовки студентів до виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників буде ефективним та результативним за умови врахування базових і специфічних закономірностей, що висвітлюють стійкі, об'єктивні, суттєві зв'язки між його компонентами.

Знання й опертя на вказані закономірності закладає вектор та системотворчі орієнтири розроблення принципів (розпоряджень) щодо забезпечення оптимальності й ефективності процесу професійної підготовки, урахування яких сприяє визначенню змісту, форм і методів освітнього процесу. Дотримання у практичній діяльності сформульованих принципів має гарантувати якісний добір педагогічного та методичного інструментарію й успішність реалізації поставлених цілей і завдань, досягнення позитивних результатів.

Ідучи за науковими розвідками, до *принципів* професійної підготовки в досягненні означеної мети відносимо такі: загально-педагогічні – цілеспрямованості, гуманізації, екологізації, системності, науковості, безперервності, інтегративності, варіативності та гнучкості, інноваційності, принцип практичного спрямування; специфічні – принцип етичної й естетично-емоційної вимірності, діалогізації освітньої взаємодії, урахування краєзнавчого та регіонального компонентів, принцип спрямування від професійних очікувань до успіхів і досягнень усіх майбутніх фахівців дошкільної освіти в окресленому аспекті еколого-педагогічної діяльності.

Принцип *цілеспрямованості* означає наявність чітко окресленої мети професійної підготовки, що конкретизується у вигляді певних завдань і реалізується на відповідних етапах дослідження за визначеними умовами. Період навчання у виші для студентів є найважливішим для опанування системних екологічних знань, формування екоцентричного світогляду, високої екологічної культури, досвіду природоохоронної діяльності. У нашому випадку метою професійної підготовки є формування готовності майбутніх вихователів до виховання екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку, якій мають бути підпорядковані всі компоненти системної освітньої роботи.

Принцип *гуманізації* обумовлює гуманістичну спрямованість та наповнення гуманістичним змістом і загальнолюдськими цінностями всіх елементів освітнього процесу, зорієнтованість на потреби, інтереси,

індивідуальний досвід особистості студента та його зверненість до особистості дитини в опануванні нею законів спілкування зі світом природи, на формування гуманного ставлення до природи, людини, життя як найвищих цінностей.

Принцип *екологізації* ґрунтується на ідеї гармонізації взаємодії людства і природи, на визнанні відповідальної екологічної поведінки засадничою основою суспільства сталого розвитку, що мають пронизувати всі структурно-функціональні компоненти освітнього процесу, а отже, і суто професійної підготовки майбутніх педагогів до еколого-педагогічної діяльності, зокрема в зазначеному сегменті. У конкретному вигляді це означає доцільне і збалансоване введення екологічної компоненти в навчальні плани та програми, освітньо-професійні характеристики та програми, навчально-методичні посібники й методичні комплекти, що супроводжують студентів на всіх етапах навчання у процесі всіх можливих видів і форм освітньої діяльності, зокрема й поза навчанням, у соціально-екологічній, природоохоронній роботі добровільного характеру.

Принцип *системності* дозволяє реалізувати концептуальну ідею дослідження через цілеспрямоване функціонування взаємопов'язаної й упорядкованої сукупності всіх необхідних компонентів професійної підготовки (мета, завдання, зміст, форми, методи, засоби) у континуумі простору і часу (горизонтально-вертикальний вимір); сприяє сприйняттю цілісної картини логічно побудованих еколого-педагогічних знань, а отже, формуванню системного екологічного мислення майбутніх педагогів.

Принцип *науковості* розглядаємо як настанову, що потребує у процесі оновлення змістового екологічного контенту опертя на сучасну наукову картину світу, наукові досягнення та результати в галузі пізнання закономірностей природи, умов існування екосистем, правил збереження природних ресурсів та природного середовища життєдіяльності; у процесі реалізації практичних завдань дослідження – використання найновіших досягнень дидактики, психології, інформатики тощо. Варто розуміти, що вузькість змісту спеціальної підготовки майбутніх вихователів майже втратила свою актуальність, тож зосереджуємо увагу на нагальній потребі сучасності – відповідності особистості фахівця вимогам часу, що постійно зростають.

Принцип *безперервності* у професійній підготовці студентів до означеного напрямку діяльності презентує зв'язок між успішністю професійної підготовки і проявом інтересу до неї, вказує на вмотивовану необхідність постійного неперервного опанування змісту та технології еколого-педагогічної діяльності в навчальних та позанавчальних формах освітнього процесу, отже, реалізується шляхом розроблення та впровадження навчально-методичних матеріалів до фахових дисциплін, самостійної роботи та майбутньої професійної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Принцип *інтегративності*, по-перше, зорієнтований на тенденцію входження вітчизняної екологічної освіти в педагогічних вишах до європейського та світового освітнього простору в контексті ідей освіти для сталого розвитку; по-друге, на інтеграцію споріднених навчальних дисциплін та її можливості у формуванні цілісної наукової картини світу; по-третє, спирається на гармонійне поєднання соціальних та екологічних знань, ціннісно-сміслового ядра системи “природа – людина”, способів пізнання природи та гуманних способів її збереження, педагогічних технологій, що забезпечують формування етичних мотивів та бажання в майбутнього вихователя та дитини активно співдіяти із природним довкіллям, не порушувати водночас законів його життя, стимулювання творчих проявів до розвитку та вдосконалення власних екологічно доцільних способів життєдіяльності.

Принцип *варіативності та гнучкості*. Перший передбачає можливості вибору для студентів освітніх програм і окремих навчальних курсів, альтернативних навчально-методичних матеріалів різної складності та насиченості (дослідницькі та творчі завдання, проекти, акції, тренінги, екологічні практики тощо); термінів, форм і темпу навчання, форм і методів опрацювання програмного змісту в навчальній та позанавчальній діяльності, що спрямовано на більш ефективну реалізацію потенціалу кожного студента як майбутнього фахівця з урахуванням його відмінностей в емоційно-вольовій, інтелектуальній, морально-естетичній, поведінковій сферах. Принцип *гнучкості* забезпечує переорієнтацію змістовно-технологічного контенту освітньої роботи відповідно до змінюваних умов соціально-екологічного середовища, потреб, запитів та інтересів студентів, оперативно враховувати вплив нових зовнішніх і внутрішніх чинників.

Принцип *інноваційності* передбачає як включення студентів до інноваційної діяльності в контексті опанування досвіду виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників, так і запровадження сучасних інноваційних педагогічних технологій в освітній процес із метою підвищення якості професійної підготовки та зростання показників готовності як досліджуваного феномену.

Принцип *практичного спрямування* потребує значного підсилення та переміщення співвідношення теорії та практики навчання в бік останньої, що зумовлено специфікою дослідження, запровадження таких форм і методів освітнього процесу, що справді актуалізують практично-діяльнісну складову частину професійної підготовки в екологічному напрямі, сприяють безпосередній участі всіх студентів у різних її формах (дослідницька, просвітницька, волонтерська тощо), відпрацюванню практичних умінь та навичок в освітньому просторі закладу дошкільної освіти, демонстрації результатів на рівні освітнього закладу, соціуму та природного довкілля.

Пояснимо сутність специфічних принципів. Принцип *етичної й естетичної вимірності* пов'язуємо зі сприйняттям екологічно доцільної поведінки як морального критерію життєдіяльності вихователя і дитини; природи як найвищої етичної й естетичної цінності, джерела збагачення емоційно-етичного й естетичного

світу особистості; наповненням змісту та взаємодії учасників освітнього процесу відповідними переживаннями та почуттями (повага до живого і неживого світу природи, задоволення від еколого-педагогічної діяльності, спілкування із природою, допомоги їй тощо).

Співробітництво та партнерські стосунки суб'єктів освітнього процесу реалізуємо через принцип *діалогізації освітньої взаємодії*. Феномен діалогу, за І. Бехом, гуманізує зв'язок між двома світами як динамічної духовної спільності, має відбуватися протягом тривалого часу, бути головною умовою перетворення особистості студента (а потім і дитини) на суб'єкта доцільного екологічного вчинку, який мотивується свідомо привласненою духовною цінністю, а отже, повинен супроводжувати весь процес професійної підготовки.

У процесі запровадження принципу *врахування краєзнавчого та регіонального компонентів* орієнтуємося на врахування у змісті професійної підготовки особливостей екологічної ситуації краю та регіону, етнокультурного досвіду взаємодії жителів із природою, можливості участі майбутніх вихователів у пошуково-дослідницькій, природоохоронній діяльності як гуманітарній еколого-особистісній практиці, що сприяє самореалізації й актуалізації громадянської позиції майбутнього професіонала.

Принцип *прямування від професійних очікувань до успіхів і досягнень усіх майбутніх фахівців дошкільної освіти* в окресленому аспекті еколого-педагогічної діяльності працює через збалансоване функціонування мотиваційного, когнітивного та діяльнісно-практичного аспектів професійної підготовки, створює більш вільні умови для самостійного визначення студентом траєкторії індивідуального розвитку, досягнення очікуваного рівня готовності до виховання екологічно доцільної поведінки дошкільників шляхом використання інтеграційної системи критеріїв і показників, тобто необхідних діагностичних процедур із метою моніторингу стану готовності та вибору подальших шляхів особистісного вдосконалення.

Висновки. Розуміємо, що ці принципи не вичерпують всієї глибини проблеми, проте слугують необхідними та достатніми вихідними настановами для організації основного етапу нашого дослідження (науковий контент налічує їх досить велику кількість, що залежить від авторського бачення проблеми та шляхів її розв'язання). Причому у визначенні принципів намагалися врахувати наукознавчі вимоги щодо їх універсального, самостійного та взаємодоповнювального характеру.

Використана література:

1. Андреева Н. Система эколоого-педагогического образования студентов-биологов в педагогическом вузе : монография. Санкт-Петербург : Изд-во РГПУ, 2000. 111 с.
2. Білянська М. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів біології до еколого-педагогічної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2018. 623 с.
3. Коротяев Б., Курило В., Савченко С. Педагогічна філософія : колективна монографія ; Держ. закл. "Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка". Луганськ : Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2010. С. 43–52
4. Мелаш В., Гнатів О., Варениченко А. Екологізація системи освіти майбутніх фахівців. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2014. № 2 (13). С. 170–174.
5. Цветкова Г. Концептуальні основи підготовки майбутніх фахівців галузі "Дошкільна освіта". *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine* : Collective monograph. Lublin, Poland, 2017. С. 225–243.

References:

1. Andreeva N. D. (2000). Sistema jekologo-pedagogicheskogo obrazovanija studentov –biologov v pedagogicheskom vuze : Monografija [The system of ecological and pedagogical education of students-biologists in a pedagogical university : Monograph]. SPb. : Izd-vo RGPU. 111 s. [in Russian].
2. Biljans'ka M. M. (2018). Teoretychni i metodychni zasady pidgotovky majbutnih uchyteliv biologii' do ekologo-pedagogichnoi' dijal'nosti u zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladah [Theoretical and methodological principles of training future teachers of biology to environmental and pedagogical activities in secondary schools]. K., 2018. 623 s. [in Ukrainian].
3. Korotiaiev B. I., Kurylo, V. S. & Savchenko, S. V. (2010). Pedahohichna filisifija [Pedagogical philosophy]. Lugansk : LNU imeni Tarasa Shevchenko [in Ukrainian].
4. Melash V., Gnativ O., Varenichenko A. (2014). Ekologizacija systemy osvity majbutnih fahivciv. Naukovyj visnyk Melitopol's'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu [Greening the education system of future professionals. Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University] [in Ukrainian].
5. Cvjetkova G. G. (2017). Konceptual'ni osnovy pidgotovky majbutnih fahivciv galuzi "Doshkil'na osvita" [Conceptual bases of training of future specialists in the field of "Preschool education"]. Poland [in Ukrainian].

Ivanchuk S. A. Regularities and principles of professional training of future educators for the formation of environmentally relevant behavior in children in preschool children

The formation of environmentally sound behavior as an integral part of the greening of modern preschool education is the main challenge of the time. Analysis of methodological developments in research on vocational training in higher education revealed that the conceptual framework must meet certain established requirements. One of such requirements is to take into account the laws and principles of professional training. The article reveals the basic patterns that highlight the stable, objective, significant links between the components of the process of training future preschool education professionals to educate environmentally sound behavior of preschoolers. Attention is also focused on the laws of professional training that reveal the specifics of our research topic.

Knowledge and reliance on these laws lays the vector and system-oriented guidelines for the development of principles (instructions) to ensure the optimality and efficiency of the training process (general pedagogical – purposefulness, humaniza-

tion, greening, systematics, science, continuity, integrativity, variability and flexibility, innovation specific – the principle of ethical and aesthetic-emotional dimension, dialogue of educational interaction, taking into account local and regional components, the principle of moving from professional expectations to the successes and achievements of all future preschool education professionals in the outlined aspect of environmental and pedagogical activities). It is concluded that the process of professional preparation of students for the education of environmentally sound behavior of preschoolers will be effective and efficient, taking into account the basic and specific patterns that highlight the stable, objective, significant links between its components.

Key words: ecologically expedient behavior; professional training, preschool children, regularity, principle.

УДК 371.036

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.1.18>

Кикіньова Л. М., Зиско В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРТЕПІАННОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ КОМПЛЕКСУ ЕВРИСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ

У статті науково-теоретично обґрунтовано зміст та методику використання евристичних прийомів, які стають засобом оптимізації процесу навчання в майбутніх учителів музичного мистецтва.

Стаття присвячена проблемі інтерпретації музичних творів як основного компонента розвитку студентів, а також застосування комплексу евристичних прийомів для вдосконалення методики цього процесу.

Розглядається можливість застосування прийомів евристичної діяльності для вдосконалення фортепіанного навчання, збагачення фортепіанної підготовки студентів усвідомленими творчими пошуками у вирішенні художніх завдань. Головним у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є не тільки сума готових знань, яку він отримує під час навчання, але й вироблення в них уміння самостійно та творчо застосовувати отримані знання на практиці.

У статті розкрито, що евристичне навчання є універсальним, тому що воно визначає спрямованість на творче становлення особистості. Евристичне навчання відрізняється від інших впливом засобів не тільки на розвиток студента як особистості, а й на розвиток цілей, технологій, змісту освіти.

Висвітлюється евристичне навчання як нова методологія освіти, яка підводить майбутніх учителів музичного мистецтва до створення власного змісту освіти, до рефлексивного конструювання ними теоретичних елементів знань та практичних умінь; засвоєння студентами знань та умінь відбувається не репродуктивно, а у процесі їх власної діяльності.

У статті представлена евристична діяльність учителя, що передбачає живу, творчу роботу, у якій теоретичні положення виступають принциповою програмою для роздумів і створення мисленнєвого образу педагогічного процесу, конкретної педагогічної ситуації.

Ключові слова: інтерпретація, майбутні вчителі музичного мистецтва, евристичні прийоми, мистецька освіта.

Актуальність дослідження мистецької освіти зумовлена інноваційними процесами, адже вищу мистецьку освіту сьогодні можна розглядати у взаємозв'язку з багатьма чинниками: із принципами гармонізації національного та глобального підходів до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з акцентуацією науково обґрунтованої практики музично-естетичного навчання, навчання і набуття професійного досвіду в художньо-творчій діяльності майбутніх педагогів-музикантів, розвитком образного мислення з урахуванням збереження національної своєрідності.

Основні чинники модернізації мистецької освіти такі: необхідність ефективно підвищувати рівень музично-педагогічної освіти майбутніх педагогів засобами активного навчання, сучасними технологіями; використання евристичних прийомів у навчально-пізнавальній діяльності студента; потреба узагальнення та відображення нових позитивних змін в умінні самостійно та творчо застосовувати отримані знання на практиці.

Сучасний рівень викладання фортепіанного навчання потребує подачі студентам матеріалу на високому науковому рівні, змістовних узагальнень, дослідницького підходу до аналізу проблем фортепіанної педагогіки.

На жаль, фортепіанна педагогіка лише стає на шляху переходу від описання педагогічних явищ, недосконалих сучасних методик професійної освіти у вищій школі і загальних методичних рекомендацій до дослідження внутрішніх законів навчальної діяльності на основі всебічного пізнання закономірностей виконавського мистецтва, використання даних таких наук, як естетика, педагогіка, фізіологія тощо.

Відомий музикант-методист М. Фейгін слушно відзначає, що прагнення звести всі педагогічні проблеми до опанування інструмента заважають встановленню тісного зв'язку конкретної методики з естетико- і психолого-педагогічною теорією.